

Podatkowa rzeczywistość Grup Kapitałowych

Analiza efektywnej stawki podatkowej
największych Grup Kapitałowych z GPW

Edycja III: Październik 2024

30%

wyniosła efektywna stawka
podatkowa największych grup
kapitałowych notowanych
na GPW w Warszawie w 2023 r.

Wprowadzenie

Realny poziom opodatkowania dużo wyższy niż nominalne 19%!

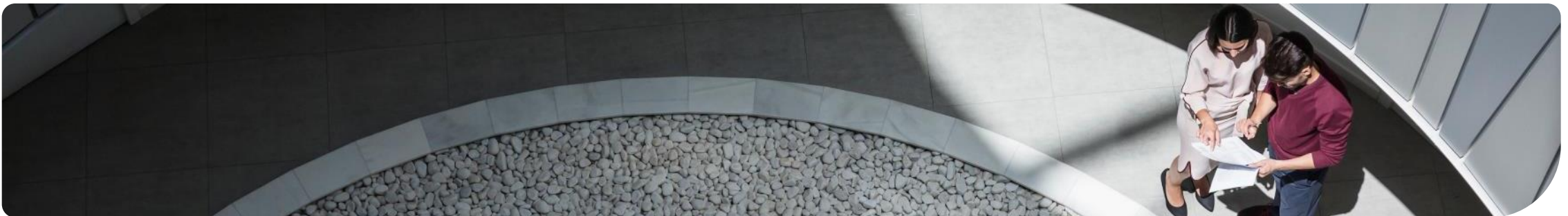
W Polsce od ponad 20 lat obowiązuje 19% stawka CIT, do której wszyscy zdążyli się już przyzwyczaić. Pomijając firmy prowadzące działalność na relatywnie niewielką skalę, mogące korzystać z niższej 9% stawki, spółki powinny przekazywać fiskusowi nie więcej niż piątą część wygenerowanych zysków. Co więcej, liczne zwolnienia podatkowe będące elementem polityki gospodarczej powinny doprowadzić do obniżenia efektywnej stopy opodatkowania poniżej 19% stawki nominalnej.

Praktyczna weryfikacja efektywnej stopy opodatkowania prowadzi do zupełnie odmiennych wniosków. Poziom skomplikowania polskiego systemu podatkowego oraz liczne „szczególne regulacje”, wyjątki i wyjątki od wyjątków sprawiają, że finalny poziom obciążeń podatkowych nakładanych na firmy jest znacząco wyższy niż 19%.

Realne obciążenia podatkowe są aż dwukrotnie wyższe od 15% stawki opodatkowania, która to została przyjęta na poziomie UE w celu zapewnienia globalnego minimalnego poziomu opodatkowania grup wielonarodowych.

Dlatego po raz kolejny postanowiliśmy sprawdzić, jaki jest rzeczywisty poziom podatków płaconych przez największych przedsiębiorców, jak te dane mają się do nominalnej 19% stawki CIT oraz jak ta zależność zmieniała się na przestrzeni ostatnich lat. Naszym celem jest pokazanie efektywnej stawki podatkowej kalkulowanej jako relacja między wysokością płaconych podatków przez największe Grupy Kapitałowe notowane na GPW a generowanymi przez nie zyskami.

[Zapraszamy do lektury!](#)

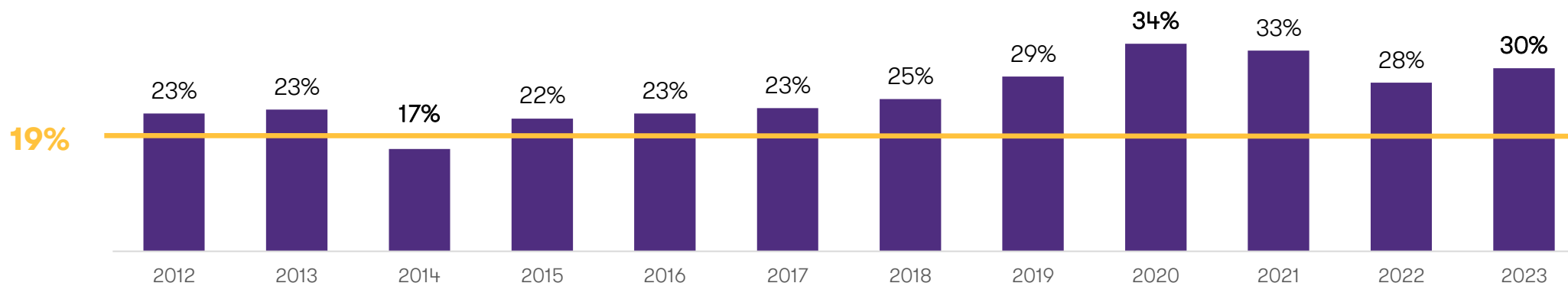
Obciążenia podatkowe w górę

W 2023 r. efektywna stawka podatkowa grup kapitałowych z GPW w Warszawie ponownie poszła w górę, a jej poziom wyniósł 30%.

Mimo, że w ostatnich latach mogliśmy zaobserwować nieznaczny spadek efektywnej stawki podatkowej największych grup kapitałowych notowanych na warszawskiej giełdzie względem historycznie wysokich poziomów z 2020 r., to trend nie okazał się trwały. Skonsolidowane sprawozdania finansowe za 2023 r. pokazują, że w obszarze obciążeń podatkowych ponownie nastąpiło odbicie, a średnia stawka podatkowa wyniosła 30% wobec nominalnej stawki CIT na poziomie 19%! Choć obserwujemy wzrost ESP to zmiana w stosunku do poprzedniego roku nie jest znacząca i możemy

mówić o stabilizacji poziomu obciążeń podatkowych na przestrzeni minionych 5 lat. Niestety jest to stabilizacja na niezwykle wysokim poziomie. Obserwując otoczenie prawne, ograniczone zmiany w regulacjach prawa podatkowego mogące przynieść ulgę przedsiębiorcom, coraz większe wyzwania gospodarcze przed jakimi stają średnie i duże firmy, trudno spodziewać się, aby w 2024 r. istotnie mniejsza część zysków, które mogłyby trafić do akcjonariuszy, popłynęła na konto fiskusa.

Wykres 1. Średnia ESP wybranych Grup Kapitałowych notowanych na GPW w Warszawie w latach 2012-2023 oraz jej odniesienie do stawki nominalnej (19%)

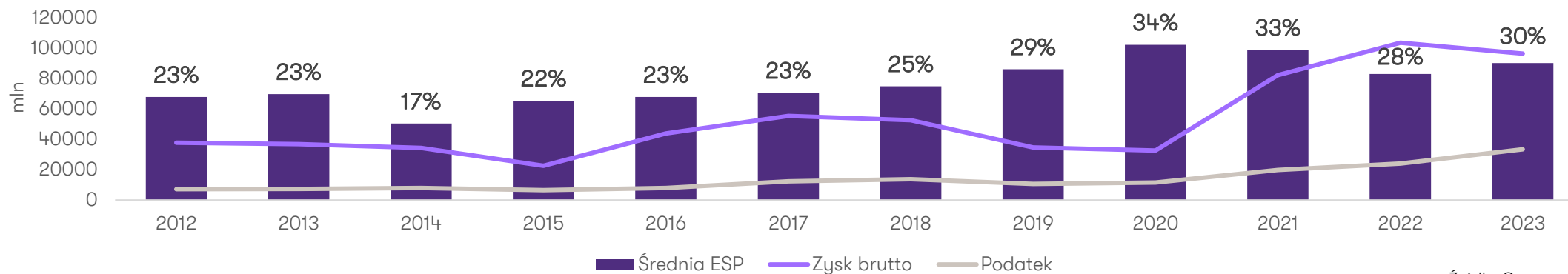
Zyski w dół, podatek w górę

Co szósta przebadana grupa kapitałowa zaliczyła w 2023 r. stratę. Mimo to większość z nich zapłaciła podatek. Od 5 lat największe grupy z GPW przekazują do fiskusa blisko 1/3 wygenerowanego wyniku brutto.

Miniony rok okazał się szczególnie dotkliwy dla największych grup kapitałowych notowanych na warszawskiej giełdzie. Z jednej strony zanotowały spadek wygenerowanego wyniku brutto, z drugiej – wzrosły ich obciążenia podatkowe. Warto zaznaczyć, że 14 z 86 przebadanych grup zaliczyło w tym czasie stratę na poziomie brutto, z czego 9 mimo wszystko zapłaciło podatek. Podatek dochodowy z uwagi na swą istotę powinien towarzyszyć generowanym zyskom a nie pogłębiać generowane straty. Trzeba jednak pamiętać, iż bywają sytuacje, w których część z podmiotów danej grupy generuje zyski, a inne ponoszą straty co finalnie może się przekładać na

ujemny wynik na poziomie całej grupy. W takiej sytuacji, o ile nie są wykorzystywane instrumenty takie jak np. podatkowa grupa kapitałowa, strata grupy jest pogłębianą o podatek płacony przez część spółek ją tworzących. Ponadto, z uwagi na szereg szczególnych regulacji i ograniczeń wyłączających dane wydatki z kosztów podatkowych, brak możliwości rozpoznawania strat dla celów podatkowych, czy różne momenty ujmowania operacji dla celów bilansowych i podatkowych, podstawa od jakiej wylicza się dochód bywa dużo wyższa niż wynik wynikający ze sprawozdania finansowego, który jest podstawą wypłat ewentualnych dywidend dla akcjonariuszy.

Wykres 2. Średnia ESP wybranych Grup Kapitałowych notowanych na GPW w Warszawie w latach 2012-2023

Źródło: Opracowanie własne

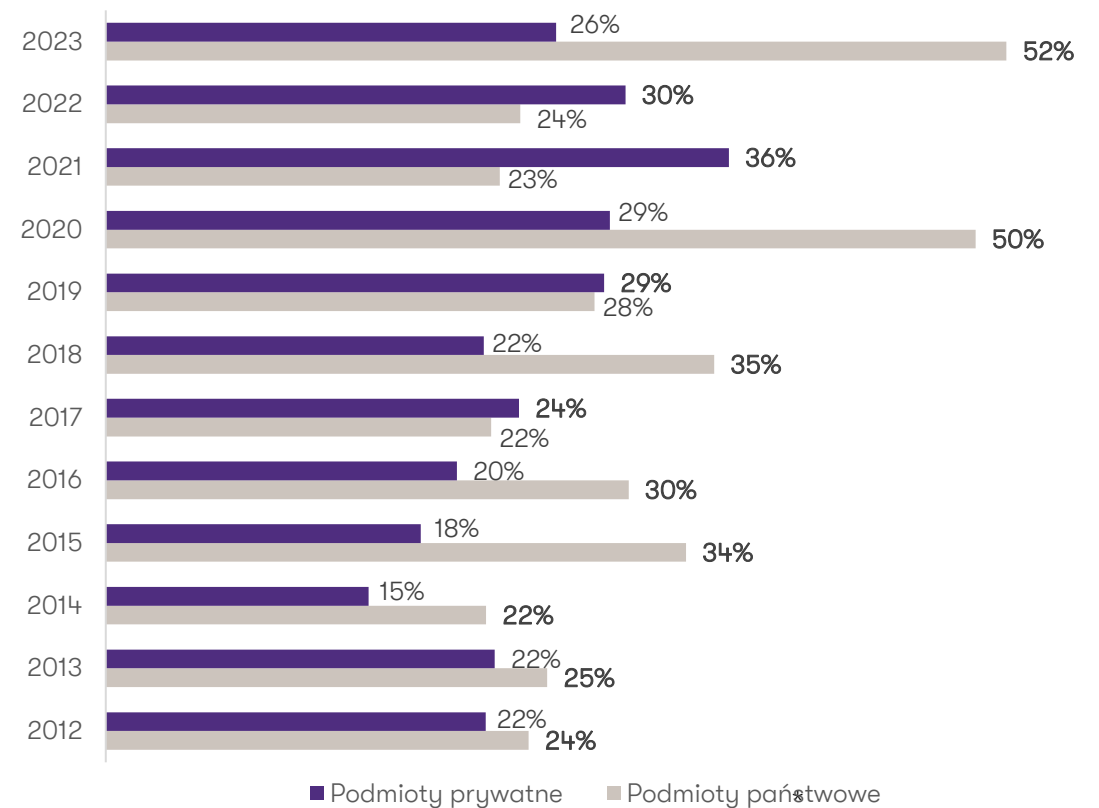
Mocno rosną obciążenia spółek państwowych

Państwowe grupy kapitałowe z warszawskiej giełdy przelały fiskusowi ponad połowę wypracowanych w zeszłym roku zysków.

Mimo, że w ostatnich latach to prywatne podmioty borykały się z większymi obciążeniami podatkowymi, w 2023 r. sytuacja się odwróciła, a efektywna stawka podatkowa podmiotów państwowych wzrosła do 52%! To wynik wyższy aż o 26 pkt. proc. niż w roku poprzednim. Warto przy tym zaznaczyć, że 1/3 podmiotów państwowych z przebadanej grupy zaliczyła w 2023 r. stratę, a mimo to uściła podatek i to ten element wpłynął na tak drastyczny wzrost efektywnej stopy opodatkowania dla podmiotów państwowych. Ponadto, co będzie widoczne w dalszej części raportu, wyższe stawki opodatkowania związane są co do zasady z największymi podmiotami, a w ujęciu branżowym negatywnie wyróżniają się na tle innych sektorów energetyka i surowce, które mają silną reprezentację spółek państwowych.

W przypadku podmiotów prywatnych efektywna stawka podatkowa spadła w minionym roku o 4 pkt. proc. – do 26% z 30% rok wcześniej. Niemniej nadal jest to poziom znacznie przekraczający nominalną stawkę na poziomie 19%.

Wykres 3. Średnia ESP wybranych Grup Kapitałowych notowanych na GPW w Warszawie w latach 2012-2023 wg struktury właścicielskiej (w %)

* Głównym akcjonariuszem Skarb Państwa lub spółka z udziałem Skarbu Państwa

Źródło: Opracowanie własne

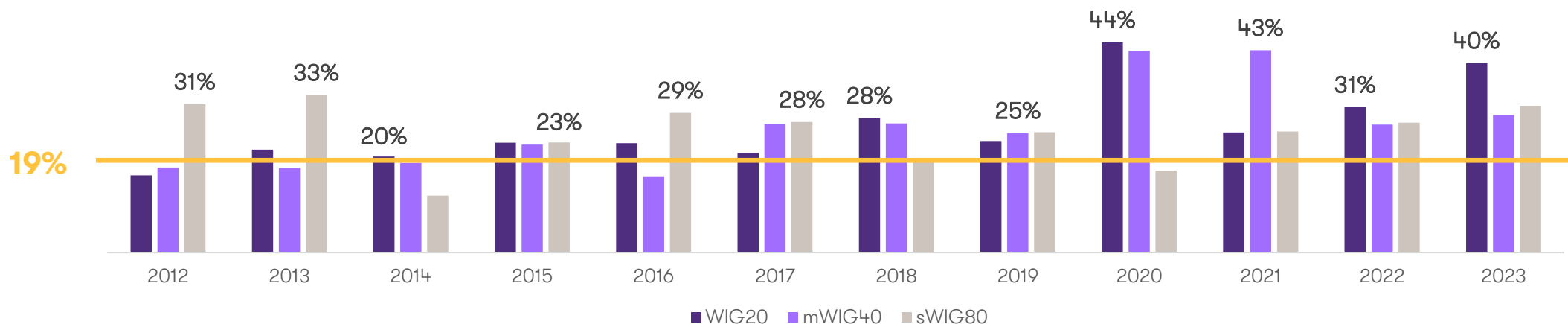
Blue chips z wyższą stawką podatkową

Największe grupy kapitałowe, notowane w indeksie WIG 20, musiały w minionym roku przeznaczyć 40% swojego zysku brutto na wpłaty do fiskusa.

Już drugi rok z rzędu największe podmioty z GPW musiały przeznaczyć na podatki największą część swoich zysków. Co więcej obciążenia te wzrosły w porównaniu z rokiem 2022 r. o 9 pkt. proc. do 40%. Mimo, że efektywna stawka podatkowa w przypadku grup kapitałowych z indeksów mWIG40 oraz sWIG80 nie rosła tak dynamicznie, to i tak w 2023 r. oddały one fiskusowi, większą część wypracowanego wyniku niż rok wcześniej – odpowiednio 29% i 31%.

Tak istotny wzrost efektywnej stopy opodatkowania największych grup kapitałowych koreluje ze wskazanym dalej ujęciem branżowym. Branże mające najliczniejszą reprezentację w WIG20 mierzyły się z dużą zmiennością wyników, co finalnie często przekładało się na relatywnie wysoki udział obciążeń podatkowych w skonsolidowanym wyniku grupy kapitałowej.

Wykres 4. Średnia ESP wybranych Grup Kapitałowych notowanych na GPW w Warszawie w latach 2012-2023 z podziałem na indeksy (w %)

Firmy zagraniczne nadal z większymi stawkami

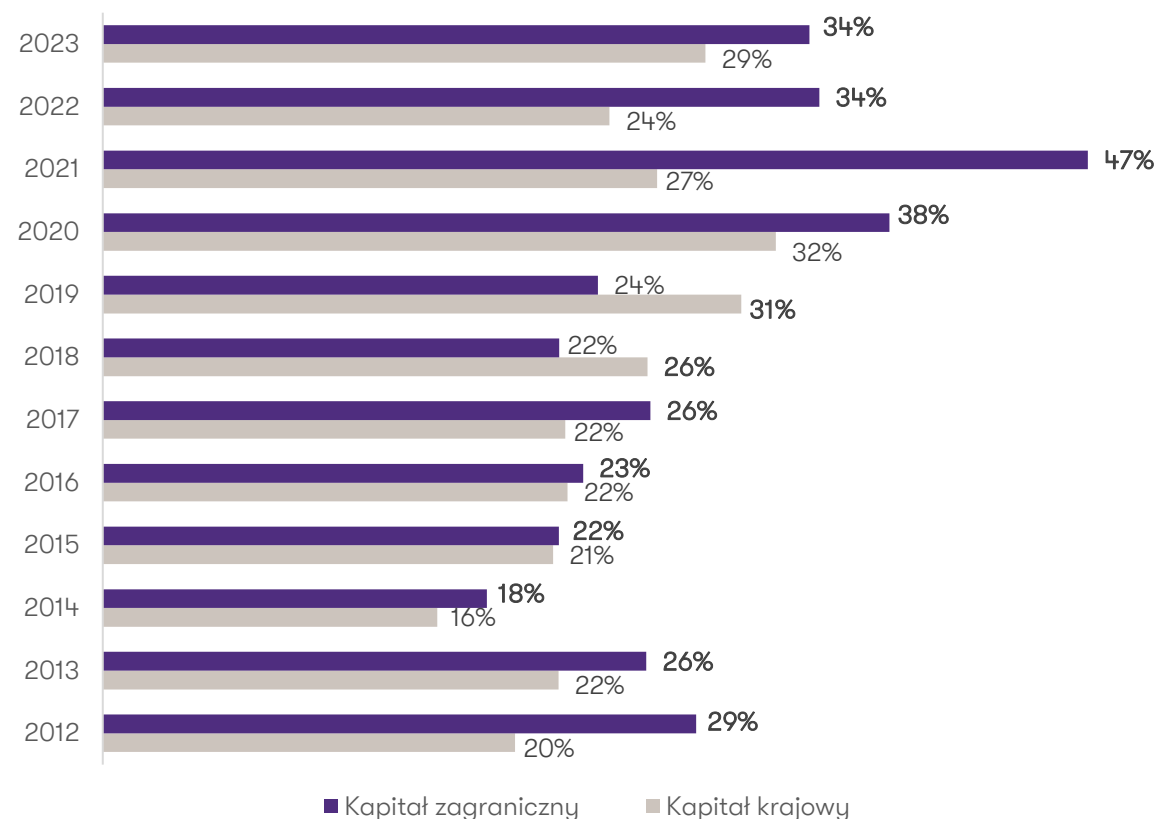
Grupy kapitałowe z kapitałem zagranicznym ponownie odnotowały wyższą ESP niż podmioty krajowe. Ich stawka podatkowa wyniosła 34%.

To już czwarty rok z rzędu, kiedy zagraniczne grupy kapitałowe przewodzą w tym zestawieniu mimo, że rok do roku średnia ESP tych podmiotów nie uległa zmianie. Z kolei w przypadku grup kapitałowych z kapitałem krajowym nastąpił w minionym roku wzrost efektywnej stawki podatkowej – o 5 pkt. proc. do 29%.

Zagraniczne podmioty mają naturalnie większe trudności w odnalezieniu się w polskim systemie podatkowym, który należy do najbardziej skomplikowanych wśród krajów OECD (28. miejsce w 2022 roku i 33. miejsce na 38 krajów w 2023 r. według International Tax Competitiveness Index).

Dodatkowo, skomplikowany proces decyzyjny wymagający działań na poziomie międzynarodowym może stawiać podmioty z kapitałem zagranicznym w mniej korzystnej pozycji w zakresie zarządzania efektywnością podatkową.

Wykres 5. Średnia ESP wybranych Grup Kapitałowych notowanych na GPW w Warszawie w latach 2012-2023 wg pochodzenia kapitału (w %)

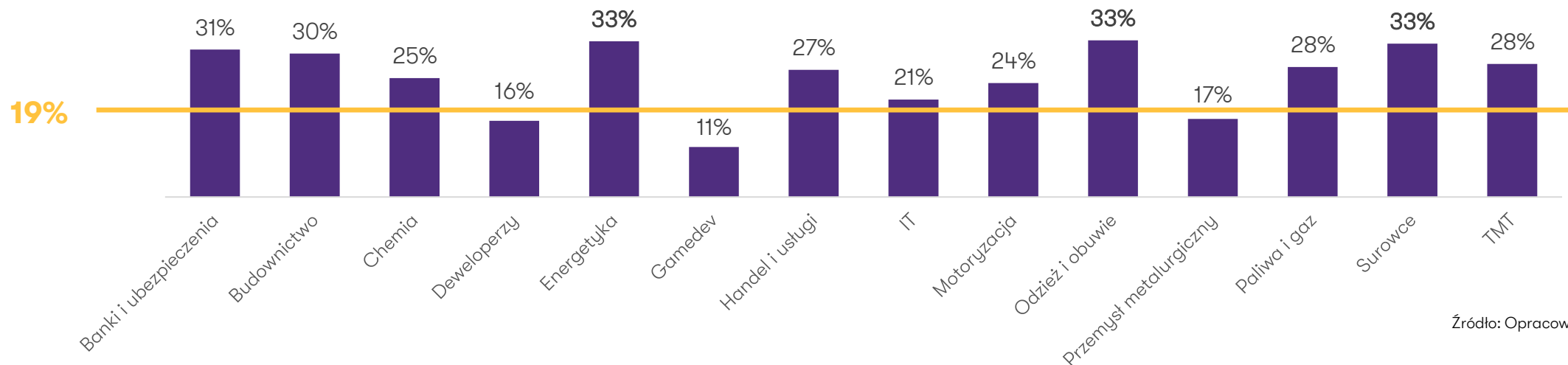
Energetyka, odzieżówka i surowce z najwyższą ESP

Spółki energetyczne, surowcowe, a także odzieżowe i obuwnicze przewodzą w zestawieniu branż z najwyższymi obciążeniami podatkowymi – średnia ESP tych sektorów w ostatnich 12 latach wyniosła 33%.

Warto zaznaczyć, że o ile w okresie ostatnich 12 lat średnia ESP to „jedynie” 33%, to w samym 2023 r. sektory te zanotowały efektywną stawkę podatkową na poziomie ponad 50%! Wysokie obciążenia podatkowe odczuwają także sektor bankowy i ubezpieczeniowy, jak również spółki budowlane. W obu przypadkach średnia ESP w ciągu 12 lat objętych badaniem wyniosła ponad 30%, a w samym 2023 r. była jeszcze wyższa i przekroczyła 35%.

Na drugim końcu tego zestawienia niezmiennie znajdują się spółki z sektora gamingowego (ESP 11%). Sprawozdania finansowe wskazują, że chętnie sięgają one po preferencje podatkowe, które mają wspierać innowacyjność polskich przedsiębiorstw, takich jak ulga B+R, IP Box, czy ulga na innowacyjnych pracowników. Poniżej nominalnej stawki 19% znaleźli się także deweloperzy oraz spółki metalurgiczne.

Wykres 6. Średnia ESP wybranych Grup Kapitałowych notowanych na GPW w Warszawie z okresu 2012-2023 z podziałem na branże (w %)

Teoria a praktyka nie idą w parze – realne obciążenia podatkowe znów rosną i są znaczenie powyżej założeń

Analiza ubiegłorocznych danych wskazała na ponowny wzrost i tak już wysokiego poziomu obciążeń podatkowych grup kapitałowych. Stosując przyjętą przez nas metodologię można przyjąć, że co trzecia złotówka zysku wypracowanego przez największe grupy kapitałowe jest oddawana fiskusowi, pomniejszając w ten sposób konkurencyjność polskich firm, ich zdolności inwestycyjne i jednocześnie atrakcyjność dla inwestorów.

Fakt, iż mamy w Polsce relatywnie niską liniową stawkę podatku dochodowego na poziomie 19% wcale nie oznacza, że opodatkowanie biznesu jest atrakcyjne. Jakże często realna strata finansowa, chociażby z tytułu inwestycji w jakieś przedsięwzięcie, nigdy nie znajduje odzwierciedlenia w rozliczeniach podatkowych. Mamy też stale wydłużającą się listę wydatków, które nie mogą być uznawane za koszty uzyskania przychodu, chociaż ich poniesienie ma uzasadnienie biznesowe. Wreszcie mamy podziały na różne źródła dochodów, nierównomierną alokację wyników pomiędzy poszczególne podmioty danej grupy kapitałowej, dużą zmienność wyników i ograniczenia w rozliczaniu strat, czy też kolejne wersje podatków minimalnych ukrywanych pod różnymi nazwami.

Wiele grup kapitałowych powinno skłonić to do weryfikacji swoich struktur. Wciąż obserwujemy trwałe nieefektywności na wielu płaszczyznach, które, mimo racjonalności biznesowej, nie są eliminowane z uwagi na często nieuzasadnione obawy o ocenę fiskusa. Tymczasem, wielokrotnie okazuje się, że zgodne z wszelkimi zasadami relokacje aktywów i funkcji, konsolidacja biznesów, czy też sięgnięcie do promowanych przez ustawodawcę instrumentów, jak Podatkowa Grupa Kapitałowa, czy też ulgi i zwolnienia podatkowe, pozwala na zbliżenie się do nominalnej 19% stawki opodatkowania.

Grzegorz Szysz

Doradca Podatkowy, Radca Prawny,
Partner w Departamencie Doradztwa
Grant Thornton

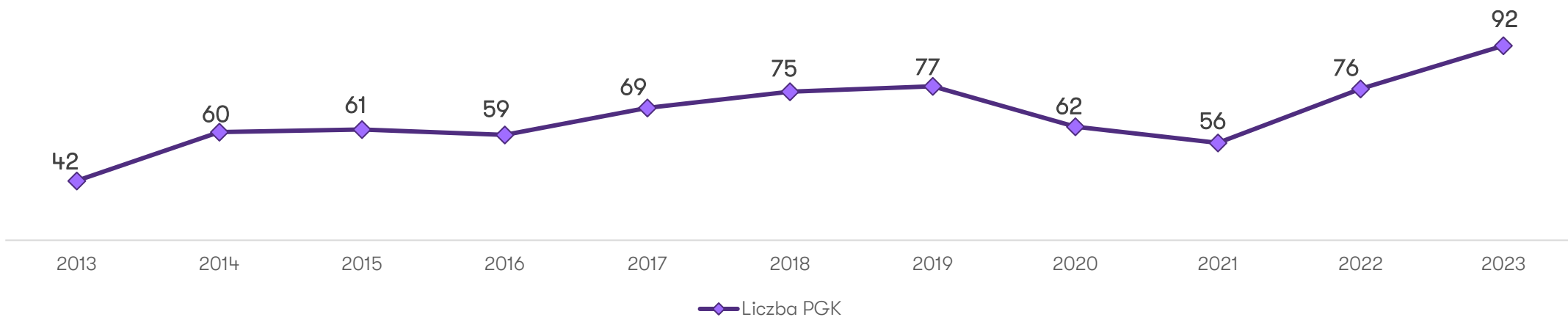
PGK zyskują na popularności

Podatkowe Grupy Kapitałowe cieszą się coraz większym zainteresowaniem podatników. Na koniec 2023 r. funkcjonowały 92 podmioty tego typu, co oznacza wzrost o ponad 20% rdr.

Podatkowa Grupa Kapitałowa (PGK) to rozwiązanie umożliwiające kilku podatnikom CIT, działającym w ramach jednej grupy kapitałowej, konsolidację ich wyników podatkowych. Wykorzystanie formuły PGK może oznaczać w praktyce wzrost efektywności podatkowej grupy oraz oszczędności podatkowe.

Dane udostępnione przez Ministerstwo Finansów pokazują, że po takie rozwiązanie coraz chętniej sięgają podatnicy. Na koniec 2023 r. funkcjonowały 92 Podatkowe Grupy Kapitałowe - to wzrost o ponad 20% względem roku poprzedniego, kiedy to zarejestrowanych było 76 podmiotów tego typu.

Wykres 7. Liczba aktywnych Podatkowych Grup Kapitałowych (PGK) na koniec roku kalendarzowego w latach 2013-2023 r.

Prostota i stabilność na wagę złota w przypadku podatkowych grup kapitałowych

Od dwóch lat mamy do czynienia z stabilnością przepisów podatkowych dotyczących Podatkowych Grup Kapitałowych (PGK), a także z wprowadzeniem przez ustawodawcę stosunkowo prostych i klarownych kryteriów, które muszą spełniać grupy kapitałowe w Polsce, aby skorzystać z tego rozwiązania. Elastyczność obecnych regulacji dotyczących PGK umożliwia ich dostosowanie do specyficznych potrzeb danej grupy kapitałowej. Przykładowe możliwości obejmują: wybór roku podatkowego dla PGK, który nie musi być zgodny z rokiem kalendarzowym (co ma zastosowanie w niemal co dziesiątej PGK), dobór członków PGK, co pozwala na elastyczne kształtowanie składu grupy, a także tworzenie więcej niż jednej PGK w ramach danej grupy kapitałowej, co umożliwi lepsze zarządzanie różnymi grupami spółek.

Te możliwości przyczyniają się do rosnącego zainteresowania tym rozwiązaniem. Zauważalny jest także wybór PGK przez czołowych graczy giełdowych, którzy od niemal dekady konsekwentnie korzystają z tego rozwiązania, przedłużając funkcjonowanie istniejących PGK na kolejne okresy lub tworząc nowe. Warto zauważyć, iż kolejne zapowiedzi zmian w przepisach podatkowych szerokim łukiem omijają bezpośrednio PGK, co powinno się przełożyć na wzrost ich liczby w kolejnym roku.

Co istotne, z utworzeniem PGK nie trzeba czekać do początku roku obrotowego stosowanego w grupie kapitałowej, choć oczywiście ogranicza to pracochłonność procesu. Warto przy tym pamiętać, że rozważania dotyczące PGK należy rozpocząć z odpowiednim wyprzedzeniem, aby przeanalizować wszystkie istotne elementy, podjąć ewentualne działania przygotowawcze i uwzględnić fakt, że umowę PGK należy zgłosić do urzędu co najmniej na 45 dni przed rozpoczęciem momentu funkcjonowania PGK.

Natalia Kamińska-Kubiak

Doradca Podatkowy,
Menedżer w Departamencie Doradztwa
Grant Thornton

O badaniu

Celem niniejszego raportu jest analiza wpływu systemu podatkowego na kondycję ekonomiczną Grup Kapitałowych w Polsce, a także zbadanie korelacji pomiędzy zmianami legislacyjnymi w prawie podatkowym oraz wielkością podatków płaconych przez podatników.

Dane za lata 2012-2022, prezentowane we wcześniejszych edycjach Raportu. Dane za rok 2023 pochodzą ze skonsolidowanych sprawozdań finansowych spółek notowanych w ramach indeksów WIG20 i mWIG40 na koniec sierpnia 2024 r. oraz podmiotów z sWIG80, które brały udział w poprzednim badaniu – łącznie analizą objęto 86 podmiotów.

Raport opiera się na wyliczeniu średniej efektywnej stawki podatkowej (dalej: ESP) dla Grup Kapitałowych w latach podatkowych 2012-2023 oraz porównaniu jej do nominalnej stawki podatku dochodowego - 19%. Źródłem danych były roczne skonsolidowane sprawozdania finansowe spółek publikowane we wskazanym okresie.

Mimo, że Grupy publikują w raportach informacje o efektywnej stopie opodatkowania, prezentowane przez nie wyniki nie są ustalane według jednej metodologii, dlatego porównywanie tych danych i wyciąganie wniosków na ich podstawie, nie daje możliwości dokonania analizy będącej celem niniejszego raportu.

Tym samym, w celu wyliczenia średniej ESP opieramy się na następujących danych prezentowanych w skonsolidowanych raportach finansowych Grup:

- Zysku brutto – jako pozycji mającej z założenia w sposób najbardziej obiektywny zobrazować efekt ekonomiczny działania grupy w danym okresie sprawozdawczym;
- Podatku dochodowym – jako pozycji mającej z założenia w sposób najbardziej obiektywny zobrazować obciążenie zysku brutto zobowiązaniami podatkowymi, prowadząc do ustalenia zysku netto mogącego być przedmiotem wypłaty dywidendy na rzecz akcjonariuszy; biorąc pod uwagę cele raportu, w tym analizę szerokiej grupy podmiotów w długim horyzoncie, jak również założenie uwzględniania wpływu kontroli podatkowych na bieżące wyniki i stosowania różnych ulg podatkowych, uwzględniany jest podatek dochodowy zarówno w części bieżącej, jak i części odroczonej.

Efektywna stopa podatkowa [ESP], która wyliczana jest dla celów niniejszego raportu, ustalana jest dwuetapowo. W pierwszej kolejności wyliczana jest ESP indywidualnie w oparciu o dane skonsolidowane danej Grupy Kapitałowej. Następnie w celu obliczenia średniej ESP dla wszystkich badanych grup kapitałowych wyliczana jest średnia arytmetyczna z indywidualnych wyników ESP, otrzymanych w poprzednim kroku. W konsekwencji, waga ESP dla każdej z Grup jest taka sama, zmiany w nominalnym poziomie zysków i podatku nie wpływają na wnioski, a zastosowane odpowiednie zasady normalizacji w przypadku zdarzeń nadzwyczajnych pozwalają na lepsze uchwycenie trendu.

Zapraszamy do kontaktu

Grzegorz Szysz

Doradca Podatkowy, Radca Prawny
Partner, Podatkowe Doradztwo Transakcyjne
Grant Thornton
M +48 661 530 233
E grzegorz.szysz@pl.gt.com

Natalia Kamińska-Kubiak

Doradca Podatkowy, Menedżer
Podatkowe Doradztwo Transakcyjne
Grant Thornton
M +48 661 538 553
E natalia.kaminska@pl.gt.com

Kontakt dla mediów:

Jacek Kowalczyk

Dyrektor Marketingu i PR
Grant Thornton
T +48 505 024 168
E Jacek.Kowalczyk@pl.gt.com

O nas

Grant Thornton to jedna z wiodących organizacji audytorsko-doradczych na świecie, obecna w 147 krajach i zatrudniająca ponad 68 tys. pracowników. W Polsce działamy od 30 lat. Zespół 1000 pracowników wspiera naszych klientów w obszarach takich jak doradztwo podatkowe, prawne, transakcyjne i finansowe, audyt czy outsourcing płac i kadr oraz outsourcing księgowości.